

RECITING THE PARAGRAPH OF ויכלו AS PART OF תפלת ליל שבת ON ערבית

We have already learned that the source for reciting the פסוקים that begin with ויכלו is the following גמרא:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיט' עמ' ב'—אמר רבא ואיתימא רבי יהושע בן לוי: אפילו יחיד המתפלל בערב שבת צריך לומר ויכלו. דאמר רב המנונא: כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר ויכלו, אל תקרי ויכלו אלא ויכלו.

Translation: Raba, others state, Rav Joshua ben Levi said: Even when an individual prays alone on the eve of the Sabbath, he must recite, And the heaven and the earth were finished etc. for Rav Hammuna said: He who prays on the eve of the Sabbath and recites 'and the heaven and the earth were finished,' the Torah treats him as if he had become a partner with the Holy One, blessed be He, in the Creation of the world, as it is written, Wa-yekullu, and they were finished; read not wa-yekullu but wa-yekallu (and they finished).

The same גמרא provides a second reason:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיט' עמ' ב'—אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו (ישעיהו ו) וסר עונך וחטאתך תכפר. תניא, רבי יוסי בר יהודה אומר: שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך. ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו, מלאך רע אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו.

Translation: Rav Hisda said in Mar 'Ukba's name: He who prays on the eve of the Sabbath and recites 'and the heaven and the earth were finished', the two ministering angels who accompany each man place their hands on his head and say to him: your iniquity is taken away and your sin purged. It was taught, Rav Jose son of Rav. Judah said: Two ministering angels accompany man on the eve of the Sabbath from the synagogue to his home, one a good angel and one an evil one. When he arrives home and finds the lamp burning, the table prepared and the couch bed covered with a spread, the good angel exclaims, 'May it be the same on another Sabbath too,' and the evil angel unwillingly responds 'amen'. But if not, the evil angel exclaims, 'May it be the same on another Sabbath,' and the good angel unwillingly responds, 'amen'.

The כלבו provides a further explanation for both reasons to recite ויכלו as provided by the גמרא:

ספר כלבו סימן לה—ועומדין להתפלל תפלת ערבית ואומר אבות וגבורות וקדושת השם

ובמקום האמצעיות יאמר אתה קדשת והוא כעין שבת בראשית, וכולל בו ויכלו עד לעשות; א-להינו וא-להי אבותינו רצה נא במנוחתנו וכו', רצה מודים ושים שלום. ואחר כן פותח שליח צבור וכל הקהל בקול רם ויכלו, וכולם מעומד לפי שזה הוא עדות אל ה' יתברך ביצירת מעשה בראשית, ועדות מעומד. ויש במדרש כל האומר ויכלו מעומד שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם ומניחין ידיהם על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחטאתך תכופר, רצה לומר שעל שבועת העדות כתיב (ויקרא ה, א) אם לא יגיד ונשא עונו, וכיון שהעיד זה עדותו אומרים לו מלאכי השרת וסר עונך שהיה לך אם לא תגיד. ואחר כך מברכין אותו ואומרים לו וחטאתך תכופר, כך מצאתי בשם החכם ר' אליהו ז"ל.

Translation: They stand to recite Tefilas Arvis and say: Avos, Gevuros and Kedushas Hashbem. Instead of reciting the middle Brachos that are said during the week, he recites: Ata Kidashta which represents the first Shabbos, Shabbos Bereishis. He should include therein the verses: Va'Yichulu until V'La'Asos. Then: Elokeinu V'Elokei Avoseinu Ritzei Nah . . . , Ritzei, Modeim and Sim Shalom. Then the prayer leader together with the congregation recite out loud the verses beginning with Va'Yichulu. These verses are said while standing because they are considered words of testimony to the fact that G-d created the world and testimony must be given while in a standing position. We find in the Midrash that for all who recite the verses beginning with Va'Yichulu while standing, two angels accompany the person, place their hands on his head and say: and your sin will be removed and your sin will be forgiven. This is in line with what we learned about the oath taken by witnesses as it is written (Va'Yikra 5, 1): if he does not tell, he will then carry his sin. Because the person testified about G-d creating the world, the ministering angels say: the sin that you would have committed had you not testified that G-d created the world has been removed. Then the angels bless the person and say: your sins are forgiven. So I found in the name of the wise man, Rav Eliyahu.

ואמרו ז"ל כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית; וצריך עיון, מאי מעליותא קאמר דנעשה שותף, והלא גנאי הוא כלפי מעלה כל שניות ושותף? ואפשר לומר שהכונה בזה כי באמרו ויכלו שמראה בעצמו שמעלה עליו כל הכתוב בתורה לענין חדוש העולם, ומאמין בו אמונה קיימת כאלו הוא ראה בעיניו מעשה היצירה וכמו שהוא עצמו היה שותף להקב"ה בעשיית המלאכה לפי שאין לבו נוקפו בדבר קטן או גדול במעשה ההוא . . . בוכלו כתוב ג' זמנין "אשר" וכן בפסוק ראשון שבפרשת פרה אדומה כתוב ג' זמנין "אשר" לומר ששניהם שקולים כאחד דכשם שפרה מכפרת כך שבת מכפר, וזהו דאמרינן אם ישמרו ישראל שבת אחת מיד נגאלין, כך מצאתי.

Translation: Our Sages further said: whoever prays on Friday night and says: Va'Yuchulu, G-d treats him as if he became a partner with G-d in creating the world. This statement needs further elucidation. How can it be favorable to consider a person as a partner with G-d? Is it not a degradation of G-d to say that G-d had a partner in creating the world? We therefore must respond that in saying Va'Yichulu a person accepts all that was written about creation in the Torah and believes in it with a true belief as if he himself witnessed the creation of the world and as if he was a partner in creating the world because his heart does not deny either the smallest aspects of creation nor the most important aspects of creation . . . In the verses of Va'Yichulu we find the word "Asher" three times. We find the same word repeated three times in

להבין את התפלה

the first verse of Parshas Parah Aduma. From this we can conclude that there is a link between Shabbos and the Parah Aduma. That link is as follows: just as the Parah Aduma serves to obtain forgiveness for sin, so too Shabbos brings forgiveness for sin. Based on that link, we can understand the statement that if all the Jews observed one Shabbos properly, the Jewish people would be immediately redeemed.

ליל תפלת ערבית ויכלו three times during צרור המור provides a reason to recite שבת:

צרור המור בראשית פרק א'—וכן רמז בכאן באלו הג' ימים כנגד ג' עולמות שברא הא—להים; עולם העליון ועולם האמצעי ועולם התחתון. וזהו ויכלו השמים וכו' ויכל א—להים וכו' כנגד עולם התחתון. וישבות ביום השביעי כנגד עולם האמצעי. ויברך א—להים את יום השביעי כנגד עולם העליון שיש בו ברכה ותוספת טובה וקדושה נוספת מצד המלאכים שנקראים קדושים.

Translation: The fact that the word Yom (day) appears three times in the verses beginning Ya'Yichulu is a clue that G-d created three worlds; the world on high, the middle world and the lower world. The words: Va'Yichulu Ha'Shamayim and the words: Va'Yichul Elokim refer to the Lower World. The words: Va'Yishbos Ba'Yom Ha'Shevi refer to the Middle World and the words: Va'Yivarech Elokim Es Yom Ha' Shvii represent the Upper World where there is blessing, extra good and extra holiness because of the presence of Angels that are called: Holy.

ואומר קדוש קדוש קדוש ה' צב—אות להורות שהקדושה האמתית היא קדושת ה' לפי שהוא קדוש ונורא עליהם. ולכן אנו אומרים ויכלו השמים ג"פ בליל שבת א' בתפלת עמידה ואחד כשהוזר החזן ואחד בקידוש. להורות שאנו מעידין שה' ברא אלו הג' עולמות ולכן אנו אומרים אותו בעמידה כדכתיב בעדים ועמדו שני האנשים וקבלנו שהם העדים. וכן אנו מעידים בעמידה לפי שהעדות על ה' ועל המלאכים שהם עומדים דכתיב בשם והוא עומד בין ההדסים. וכן אמרו ואשב בהר אין ישיבה אלא עכבה כי אין דרך התלמיד להיות יושב והרב עומד. וכן המלאכים נקראים עומדים דכתיב שרפים עומדים.

Translation: We say: Kadosh Kadosh Kadosh Hashem Tzi'Va'O's to show that the true holiness is the Holiness of G-d because G-d is holier and more feared than the angels. That is why we say the verses beginning Va'Yichulu Ha'Shamayim three times on Friday night, once in Shemona Esrei, once when the prayer leader begins to recite an abbreviated form of Shemona Esrei and once in Kiddush; i.e. to demonstrate that we are testifying that G-d created those worlds. That is why we recite the verses in a standing position as it is written concerning testimony: that the two people shall stand. We interpret the word people as meaning: witnesses. We too testify while in a standing position because the testimony concerns G-d and the angels who stand, as it is written: (Zecharia 1, 8): and he stood among the myrtle trees in the glen. So too it is written (Devarim 9, 9) and I will sit in the mountain. The word "sit" is a euphemism. It would be inappropriate for the student to sit while his teacher stood. And the angels are deemed to be standing as it is written: Serafim are standing.

1. The word יום appears three times within the first verses that begin ויכלו השביעי; ויכל א—להים ביום השביעי; ויברך א—להים את יום השביעי.

ועל כל זה אנו מעידין ואומרים ויכלו השמים ויכלו אלהים וישבות ביום השביעי אע"פ שלא ראינו אותו בעינינו. והכתוב אומר או ראה. ולכן אמר במדרש שבלייל שבת כשרואה שלחן ערוך אומר וסר עונך וחטאתך וכו' הוא הענין שאמרנו: וכן רמז בכאן אלו הג' ימים להורות שחייב אדם לעשות ג' סעודות בשבת כנגד אלו ג' שבתות הללו שלמדום רז"ל מפסוק ויאמר משה אכלוהו היום כמוזכר במסכת שבת.

Translation: On all this we testify and say: Va'Yachuku Ha'Shamayim, Va'Yichal Elokim, Va'Yishbos Ba'Yom Ha'Shvi' even though we did not see Creation with our own eyes. The verse says concerning witnesses (Va'Yikra 5, 1): or saw. That is what the Midrash meant to teach us that on Friday Night when the angels see a table set for Shabbos they say: and your sin will disappear etc. That is what we meant. In addition the repetition of the word "day" teaches us the rule that a person must eat three meals on Shabbos to correspond to these three Shabbosim that our sages learned from the verse: Moshe said eat them today, as is found in Maseches Shabbos.

Eliezer Levy on page 176 of his book: יסודות התפלה provides further information concerning the link between שבת and כפרה, forgiveness:

יסודות התפלה—מהו הטעם לאמירת "ויכולו" ולמה מכפרת אמירתו על העונות? במדור "משמרות ומעמדות" ציינו שאלה מהמעמדות, שלא עלו לירושלים לעמוד על הקרבן, התכנסו בערים לתפלה ולקריאה ב"מעשה בראשית". ולפי התוספתא קראו "בענין קרבנות ובענין מעשה בראשית." אחרי חורבן הבית, ולזכרו, תיקנו חז"ל לומר: (א) "סדר הקרבנות"—זכר להקרבת הקרבן.

Translation: What is the reason to recite the verses that begin with the word: Va'Yichulu and why does the recital of those words cause forgiveness? In the chapter entitled: Mishmaros and Ma'Mados we saw that the Ma'Mados, a group of people who did not travel to Yerushalayim to be with their Mishmar of Kobanim and stand by the sacrifices, would enter the center of town to engage in prayer and to read the Torah portion that dealt with creation. According to the Tosefta, they would read about the sacrifices and about creation. After the destruction of the Temple, and as a memorial to the Temple, our Sages instituted the following: 1) to recite the order of the sacrifices of the day, in order to remember the daily sacrifices in the Temple.

וכך אמר רב יוסי: "אמר אברהם, תינה בזמן הבית—החוטאים לפניך מביאים קרבן, —בזמן שאין בית המקדש קיים, מה תהא עליהם? אמר לו: כבר תיקנתי להם סדר קרבנות. בזמן שקוראים בהן לפני, מעלה אני עליהם, כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם כל עונותיהם.

Translation: And so said Rav Yossi: Abraham said to G-d: I understand that while the Temple is standing, those who sin can bring a sacrifice to obtain forgiveness. But when the Temple is no longer standing, how will people obtain forgiveness? G-d answered: I have already prepared a written record of the sacrifices. If the Jewish people read this order of sacrifices, I will consider their reading equal to bringing the sacrifices and forgive their sins.

(ב) "ויכולו" – ש"מעשה בראשית" מחולק היה לששה חלקים לששת ימי החול, ובערב שבת נמרו המעמדות את קריאתם ב"ויכולו". ועל הקריאה ב"מעשה בראשית" אמר רב אסי: אלמלא מעמדות לא נתקיימין שמים וארץ, ומשום כך קורין ב"מעשה בראשית". בעצם

להבין את התפלה

שייך "ויכולו" ליום השבת, אבל ביום השבת לא קראו המעמדות כלל ולכן קראו "ויכולו" ביום הששי. אבל ב"סדר המעמדות" נמצא "ויכולו" ב"מעמד של יום השבת". הרי שאמירת "ויכולו" בליל שבת היה זכר לקריאת המעמדות ב"מעשה בראשית". וכמו שאמירת "סדר הקרבנות" מביאה "מהילה על עונותיהם", כך מתברר לנו, שגם אמירת "ויכולו" מכפרת. ובברכת "מעין שבע" אומר השליח ציבור: א-ל עליון קונה שמים וארץ . . . זכר למעשה בראשית".

Translation: 2) Va'Yichulu- The Ma'Mados would read the story of creation. The reading was divided into six parts corresponding to the six days of the work week. On Erev Shabbos, the Ma'Mados would read that part of the creation story that begins with the word: Va'Yichulu. Concerning reading the story of creation Rav Yossi said: if not for the Ma'Mados, heaven and earth would not have been created. That is why reading the story of creation became a part of the Ma'Mados. The section of the creation story that begins with Va'Yichuklu should have been read on Shabbos but since on Shabbos they did not perform the Ma'Mados, they read the verses that begin with Va'Yichulu on Friday. However if you check the Ma'Mados that are read today, you will find the verses that begin with Va'Yichulu in the section that is read on Shabbos. Therefore we can conclude that the practice of reading Va'Yivhulu on Friday night was instituted to commemorate the reading of those verses as part of the Ma'Mados. Just as reading the order of the sacrifices was meant to bring forgiveness so too the reciting of Va'Yichulu to commemorate the Ma'Mados brings forgiveness. That further explains why the prayer leader as part of the abbreviated form of Shemona Esrei says: Zeicher L'Maaseh Bereishis (to commemorate the creation of the world).

The theme of observance of **שבת** bringing forgiveness may have entered the words of **עשרה** for **שבת** as well. In an article entitled: *The Penitential Part of the Amidah And Personal Redemption*, Professor Reuven Kimmelman of Brandies University argues that the seventh Bracha of Shemona Esrei, **גאל ישראל**, is a request for individual redemption and not the redemption of **כלל ישראל**. Within his argument he points to words within **שמונה עשרה** for **שבת** that he considers a request for forgiveness.

There is much more to be said for understanding the deliverance of blessing 7 as individual. First, its biblical roots reinforce the individual dimension. According to Ps 103:3-4, among the reasons "for blessing the Lord for all His benefits" are His forgiving iniquity, healing diseases, and redeeming life from the pit. These themes correspond respectively to blessings 6, 8 and 7. According to the Talmud, this would have been the order were it not for the verse, "His heart will understand, repent, and be healed" (Isa 6:10), implying that in the wake of understanding (blessing 4) and repentance (blessing 5) comes healing-the healing of forgiveness. It is this spiritual healing that constitutes the redemption of blessing 7.⁵

Footnote ⁵-. . . An expression of similar valence may be **שמה נפשינו**

---

followed by **בישועתיך** of the Sabbath liturgy².

Our discussion about the link between forgiveness and **שבת** may provide an answer to an unrelated question: why did the **ראשונים** institute the practice of reciting the first **סליחות** before **ראש השנה** on **מוצאי שבת**? The classic answer to that question is that we want to approach the **רבונו של עולם** after performing the **מצוה** of **שבת**. A better answer can be given based on the link between **שבת** and **כפרה**. We want to begin asking for **סליחה** after participating in another activity, **שבת**, that brings **סליחה** as well.

A Note On The Placement Of The Verses That Begin With ויכלו

Professor Ezra Fleischer in an article entitled: **מזמורי חג ושבת** beginning on page 78 of his book: **תפלה ומנהגי תפלה ארץ ישראלים בתקופת הגניזה** argues that the custom of reciting the verses that begin with **ויכלו** began as part of **מנהג ארץ ישראל**. In that **מנהג**, the verses were recited before **ברכו** and after reciting **שיר ליום השבת** and **ה' מלך** **גאות לבש**.

---

2. I would like to thank Allen Friedman, Esq. of Teaneck, NJ, for bringing this article to my attention.